

UNIVERSAL
LIBRARY

OU_202266

UNIVERSAL
LIBRARY

ಗೌಡರ ಮಲ್ಲಿ

ಶ್ರೀನಿವಾಸ

ಪೆಲೆ: ೧೨ ಆಣೆ

ಬೆಂಗಳೂರು ಪ್ರೆಸ್
ಮೈಸೂರು ರೋಡ್, ಬೆಂಗಳೂರು ಸಿಟಿ
೧೯೪೦

ಎಲ್ಲ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನೂ ಕಾದಿಡಲಾಗಿದೆ

ಮುನ್ನಡಿ

ಈ ಕವನದ ವಸ್ತು ಈಗ ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷದ ಹಿಂದಿನ ಕಾರ್ತಿಕ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ವಿಸ್ತರಣದ ಬಳಿಯ ಹನುಮನಗಿರಿಯ ಸುತ್ತಿನ ಹೊಲಗಳಲ್ಲಿ ಸುತ್ತುತ್ತಿರುವಾಗ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮೂಡಿತ್ತು. ಆಗಲೇ ಕೆಲವು ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಬರೆದದ್ದಾಯಿತು. ಆದರೆ ಅನೇಕ ಕಾರಣದಿಂದ ಕೆಲಸ ಮುಂದರಿಯಲಿಲ್ಲ. ಆಮೇಲೆ ಎರಡು ಕಾರ್ತಿಕ ಮಾಸ ಬಂದು ಕೃತಿ ಅಲ್ಲಿಗೇ ನಿಂತಿತ್ತಲ್ಲ ಎಂಬ ವ್ಯಥೆಯನ್ನು ತಂದು ಮುಂದೆ ಸಾರಿದುವು. ಹೋದ ವರ್ಷದ ಕಾರ್ತಿಕಮಾರ್ಗಶಿರದಲ್ಲಿ ಕಥೆಯನ್ನು ಮುಂದರಿಸಿ ಮುಗಿಸಿದ್ದಾಯಿತು. ಅಲ್ಲಿಂದ ಒಂದೆರಡು ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಇದು ಧಾರವಾಡದಿಂದ ಹೊರಡುತ್ತಿರುವ ನನ್ನ ಗೆಳೆಯರ 'ಜೀವನ' ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಯಿತು; ಈ ಕಾರ್ತಿಕದಲ್ಲಿ ಪುಸ್ತಕವಾಗಿದೆ.

ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಯಾವುದಾದರೊಂದು ನಡೆದ ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಇದನ್ನು ಕೇಳಿದ ಮಿತ್ರರು ಗೊಡಮಲ್ಲಿಯರಿಗೆ ಮೂಲ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಯಾರೋ ಇರಬೇಕೆಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕೃತಿಯ ಪಾತ್ರಗಳೂ ಸಂಗತಿಗಳೂ ಮಿತ್ರರಿಗೆ ಹೀಗೆ ನಿಜವಾಗಿ ಕಾಣುವುದು ನನಗೆ ಬಹು ಧೈರ್ಯವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತದೆ. ಊಹೆಯ ಪಾತ್ರವೂ ಸಂಗತಿಯೂ ಜೀವನದಿಂದ ಬಂದವೆಂಬಂತೆ ಕಂಡಾಗಲೇ ಊಹೆ ಸಾಧುವೆಂದು ಸಿದ್ಧವಾಗುವುದು. ನೋಡಿದ ಬಾಳಿನಿಂದ ಕಂಡ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಚಿತ್ರಕಾರನು ಒಂದು ಮುಖವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಅದು ನಿಜವಾದ ಯಾವ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಮುಖವೂ ಆಗಬೇಕಾದದ್ದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅದರಂತೆ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿ ಇದ್ದರೂ ಇರಬಹುದು. ಚಿತ್ರ ವಾಸ್ತವವಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಈ ಗುಣ ಅವಶ್ಯಕ. ಕಾವ್ಯಕ್ಕಾದರೂ ಇದೇ ನಿಯಮ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತದೆ. ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಕಂಡ ಹಲವಾರು ಸಂಗತಿಯಿಂದ

ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ಭಾವನೆ ಮೂಡುತ್ತವೆ. ಈ ಭಾವನೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವದರ ಸಂಯೋಗ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು; ಇನ್ನು ಕೆಲವದರ ಸಂಯೋಗ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಕಾಣದೆ ಇದ್ದು ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಆಗಬಹುದು. ಇಂಥ ಸಂಯೋಗವನ್ನು ಕಥೆಯಾಗಿ ಬರೆದಾಗ ಅದು ನಡೆಯದೆ ಇದ್ದರೂ ನಡೆಯಬಹುದಾದದ್ದು ಸಹಜ ವಾದದ್ದು ಎಂದು ತೋರುತ್ತದೆ.

ಈ ಕೃತಿಯನ್ನು ಕೇಳಿರುವ ನನ್ನ ಮಿತ್ರರು ಇದನ್ನು ಬಹಳ ವಾಗಿ ಮೆಚ್ಚಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. 'ಜೀವನ'ದ ಸಂಪಾದಕರಾದ ಗೆಳೆಯರು ಇದನ್ನು ಕುರಿತು ಹೀಗೆಂದಿದ್ದಾರೆ: "ವಿವೇಕಿಗಳಾದವರ ಲೌಕಿಕ ಜೀವನದಲ್ಲಿಯೂ ಮಧುರ ಪ್ರೀತಿಯು ಯಾವ ಮಟ್ಟವನ್ನು ಮುಟ್ಟಬಲ್ಲದೆಂಬುದನ್ನು ಈ ಕವನವು ತೋರಿಸುವುದು. ಪ್ರೇಮದ ಅನನ್ಯತೆ, ಸರ್ವ ಸಮರ್ಪಣ, ಅಂತರಿಕ ಔಚಿತ್ಯಗಳಿಂದ ಹಸನಾದ ಜೀವರುಗಳಲ್ಲಿ ದಿನದ ನಡತೆಯೂ ದಿವ್ಯವಾಗಿ ತೋರುವುದು." ನಮ್ಮ ಜನಕ್ಕೆಲ್ಲ ಇದು ಹೀಗೆ ಮೆಚ್ಚಿಕೆಯಾಗಲೆಂದು ನಾನು ಬಯಸುತ್ತೇನೆ.

ಈ ಕೃತಿ ಒಂದನ್ನೇ ಪ್ರಕಟಮಾಡುವುದು ಚೆನ್ನವೆಂದು ಗೆಳೆಯರು ಸಲಹೆ ಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ ಇಷ್ಟು ಸಣ್ಣದಾದರೂ ಇದನ್ನು ಒಂದು ಪುಸ್ತಕವಾಗಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದೆ. ಇದೇ ಮಿತ್ರರ ಸಲಹೆಯಂತೆ ಕೃತಿಯೊಂದಿಗೆ ಕೆಲವು ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿದೆ. ಈ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಬರೆದುಕೊಟ್ಟ ನನ್ನ ಮಾನ್ಯ ಮಿತ್ರ ಶ್ರೀ|| ಪುರುಷೋತ್ತಮರಾಯರಿಗೆ ನಾನು ಇಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ವಂದನೆಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತೇನೆ. ಕೃತಿಯ ಮಾತು ಹೇಗಾದರೂ ಇರಲಿ, ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಜನ ಮೆಚ್ಚಲೇ ಮೆಚ್ಚುವರೆಂದು ನನ್ನ ನಂಬಿಕೆ.

ಗವಿಪುರದ ವಿಸ್ತರಣ: ವಿಕ್ರಮ ಸಂ|| }
ಅಶ್ವೀಜ ಬಹುಳ ತ್ರಯೋದಶೀ }

ಶ್ರೀನಿವಾಸ

ಗೌಡರ ಮಲ್ಲಿ

ಮಾನವನ ಮಿ ಕಳೆದಿತ್ತು; ದೀನಳಿಗೆ ಸಾಗಿತ್ತು

ಗೌಡರ ಮಲ್ಲಿ

ಮಾನವಮಿ ಕಳೆದಿತ್ತು; ದೀವಳಿಗೆ ಸಾಗಿತ್ತು;
 ಮುಗಿಲು ಮಳೆ ಹುಯ್ದಾಗಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತಿತ್ತು;
 ಚಳಿ ಸುಳಿದು ಬರುತ್ತಿತ್ತು; ದೇಗುಲದಿ ತಿಂಗಳಲಿ
 ಸಾಲು ಸೊಡರಿನ ಪೂಜೆ ಸಲ್ಲುತ್ತಿತ್ತು.

ಬೆಳೆದ ರಾಗಿಯ ಹೊಲವ ಕಾಯುತ್ತಿರುವಳು ಮಲ್ಲಿ,
 ಹದಿನೆಂಟು ಹರೆಯದ ಬೇಡ ಹೆಣ್ಣು;
 ಕುಯ್ಯದಿನ ಬಂತೇನೊ ಎಂದು ನೋಡುತ್ತ ಗೌಡ
 ಬಂದನಲ್ಲಿಗೆ, ತಣಿಯೆ ನೋಡಿ ಕಣ್ಣು.

ಗೌಡರ ಮಲ್ಲಿ

ಹುಲುಸು ಬೆಳೆದಿದೆ ಪೈರು ; ತೆನೆತುಂಬಿ ಉದುರುತಿದೆ ;

ಹೂವಾಗಿ ಹೊಳೆದು ಹುಚ್ಚಿಳ್ಳು ಅವರೆ

ಭೂಮಿದೇವಿಯ ಸೆರಗ ಬಣ್ಣವಾಗೆಸೆಯುತಿನೆ ;

ಹಸುರುಕ್ಕಿ ಆ ಸೇಲೆಗಂಚು ತೆವರೆ.

ಬೆಳೆ ನೋಡಿ ನಲಿದವನೆ ಗೌಡ ಮರುಚಣದಲ್ಲಿ

ಹೋದ ಹೆಂಡಿರ ನೆನೆದು ನೋವುಗೊಂಡ :

ಬೆಳೆಯ ಕಾಣದೆ ಮೂರುವರುಷ ಸೋತಿದ್ದವಳ

ಅದು ಬಂದದಿನಕೆ ಜವನೇಕೆ ಉಂಡ ?

ಜೊತೆಗೆ ನಲಿಯುತ್ತಲಿದ್ದ ಜೀವ ಇಲ್ಲದೆ ಹೋಯ್ತೆ

ಎಂದು ದುಗುಡಕೆ ಕಣ್ಣು ತೇವವಾಗಿ

ಗೌಡ ದೂರದ ಬಾನ ನೋಡತಿರುಗಿದ : ಎದುರು

ಯಾರು ಹೆಂಗುಸು ಇಂತು ಹಾವವಾಗಿ ?

ಹೊಲವ ಕಾಯುವ ಮಲ್ಲಿ ; ತನ್ನೂರ ತಳವಾರ

ಎಡಚುಕ್ಕೆ ವೆಂಕಟನ ಮಗಳೆ?—ತಂಗಿ.

ಎಲ ಎಲಾ ಈ ಹುಡುಗಿ ಏನು ಬೆಡಗಿ ! ಇವಳು

ಎಲ್ಲಿ ಕಲಿತಳು ಇಂತು ನಿಲುವ ಭಂಗಿ ?

ಗಾಡರ ಮಲ್ಲಿ

ಹೆಂಡಿರಾದವಳಳಿದ ಹದಿನೈದು ದಿವಸದಲಿ
ಮನೆಯ ಹಿರಿಯರು ಕಿರಿಯರೆಲ್ಲ ಸೇರಿ,
ಹರೆಯದಲಿ ಒಂಟಿಯಾಗಿರಬೇಕು ಏತಕೆ,
ತರುವೆವೆಂದರು ಹೆಣ್ಣುನೊಂದ ಬೇರೆ.

ಬೇಡ, ಎಂದನು ಗಾಡ. ಎಳೆತನದಿ ಕೈ ಹಿಡಿದು
ಜೊತೆಗೆ ಜೊತೆಯಾಗಿದ್ದು ಬಾಳ ಬೆಳಗಿ
ಕೆಳೆಯಾದವಳು ಕಣ್ಣೆ ಮರೆದೊಡನೆ ಅಳಿದಳೆನೆ,
ಮರಿಯಾದೆಯೇ ಇದ್ದು ಹೋದವಳಿಗೆ?

ಕೈಗೆರಡು ನೀರು ಕೊಡುವವಳು ಇರಬೇಕೆಂದು
ತಾಯಿ ಹೇಳಿದಳು. ಕೈನೀರಿಗಾಗಿ
ಗಂಡಾದವನು ಎಷ್ಟು ಹೆಣ್ಣು ಬೇಕಾದರೂ
ತರಬಹುದೆ ಮುದಿಯಾಗಿ ಬೆನ್ನುಬಾಗಿ?

ಅಲ್ಲದೆಯೊ ಮನೆ ತುಂಬ ಹೆಂಗಸರು; ಹೊಸಬಳಿಗೆ
ಅತ್ತಿ, ಓರಗಿತಿ, ನಾದಿನಿ, ಅತ್ತಿಗೆ;
ತನ್ನ ಸುಖಕೆಂದು ಒಂದೂ ಅರಿಯದೆಳೆಹೆಣ್ಣು
ಇಲಿಯ ಕರೆತಹುದೆ ಹಾವಿನ ಹುತ್ತಿಗೆ?

ಗೌಡರ ಮಲ್ಲಿ

ಮನದಮೋಗೆಯಲಿ ಆಸೆ ತೂತು ; ಅದ ತಡೆದಿರುವ
ಕೆಚ್ಚು ಮೆತ್ತಿರುವ ಹುಸಿ ಹಸಿಯ ಮಣ್ಣು.
ಇದರ ಬಲ ಎಷ್ಟೆಂದು ಚುಚ್ಚಿ ನೋಡುವುದಿದಿರು
ಬೆಡಗಿನಲಿ ನಿಂತ ಎಳೆಹೆಣ್ಣು ಕಣ್ಣು.

ಗೌಡನಿಗೆ ನಡುಹರೆಯ ; ಮದುವೆ ಬೇಡಿಂಬುದಕೆ
ಮುದಿಯೆಂಬ ಮಾತನೊಡ್ಡಿದ್ದನಹುದು.
ಒಗ್ಗಿದ್ದ ಹೆಣ್ಣಳಿದ ಹೊಸತರಲಿ ಯಾರಿಗೂ
ಮೂರು ದಿನ ಇಂತ ವೈರಾಗ್ಯ ಬಹುದು.

ಮೂರು ದಿನ ವೈರಾಗ್ಯವೆನೆ, ನಾಲ್ಕನೆಯ ದಿವಸ
ಅಳಿಯಾಸೆ ಬರುವುದೆಂದಲ್ಲ ಅರ್ಥ ;
ಆದರಾಸೆಯವಸ್ತು ಬರೆ ಮನಸು ಒಲೆಯುವುದು ;
ಇಂತು ಮಾಡಿಹನೆಮ್ಮ ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತ.

ಗೌಡ ತನ್ನನು ನೋಡುತಿಹನೆನ್ನುವುದ ಮಲ್ಲಿ
ತಿಳಿದಳೊಮ್ಮೆಯಲಿ. ಏನಾದರೊಂದು
ಮಾತ ಆಡುವುದು ಸರಿಯೆಂದು ತೋರಲುಮನಕೆ
ಅವನ ನುಡಿಸಿದಳು ಓಸರಿಸಿ ನಿಂದು.

ಗೌಡರ ಮಲ್ಲಿ

‘ಮೂರುದಿನ ನಿಮಗೆ ಮೈಯಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನಿರಲಿಲ್ಲ
ಎಂದು ಹೇಳಿದ ನಮ್ಮ ವೆಂಕಟಣ್ಣ.
ಈಗ ವಾಸಿಯೆ ಗೌಡರೆ? ಹೊಲಕೆ ಬಂದಿರೆ.
ಇಲ್ಲ, ಅಂತೆಯೆ ಇದೆಯೊ ದುಗುಡ ಇನ್ನಾ?’

ಜ್ವರವಾಗಿ ಮಲಗಿದ್ದ, ನಿಜ, ಗೌಡ. ಊರಜನ
ಹೆಂಡಿರಿಲ್ಲದೆ ಇಹುದೆ ಇವನ ವ್ಯಾಧಿ
ಎಂದಾಡಿಕೊಂಡಿತ್ತು: ಪಿಲ್ಲಿ ಮಾದಿಗೆ ಹೇಳಿ,
ಲಕ್ಕಮ್ಮ ಗೌಡತಿಗೆ ಹೇಳಿ ಮಾದಿ.

ಮಲ್ಲಿ ಬೇಡರಹೆಣ್ಣು ಸರಿ; ಅಂತು ದಿಟವರಿಯೆ
ಬೇಡ ಎನ್ನುವುದೊಂದು ಬರಿಯ ಮಾತು;
ಹೆಣ್ಣು ಎಂಬುದೆ ಸತ್ಯ; ಅದರ ಹೆಚ್ಚಳದಲ್ಲಿ
ಎಲ್ಲೊ ಮರೆವುದು ಅವಳ ಜಾತಿ ಸೋತು.

ಒಳಗೆ ಬರಬಡನೆಂದು ಮನದಬಾಗಿಲನೊಮ್ಮೆ
ಇಕ್ಕೆ ಬಡಿಯುವೆಯೊ ಬಡಿ; ಹಿಂಚುಮುಂಚು,
ಎನೆಂದು ಎಂತೆಂದು ತಡೆದೆಯೋ, ಕಂಡಿಯಲಿ
ಎದೆಯ ಸಾರಿತು ಹೆಣ್ಣಿನಗೆಯ ಸಂಚು.

ಗೌಡರ ಮಲ್ಲಿ

ಮಲ್ಲಿ ನಿಂತಾರೀತಿ, ನಗುತ ನುಡಿದಾರೀತಿ,
ನಮ್ಮ ಗೌಡನ ಎದೆಯ ಹೊಕ್ಕು ಅಲ್ಲಿ
ಪಡೆಗಟ್ಟಿನಂತ ದುಮ್ಮಾನವನು ಚೆದರಿಸಿತು,
ಮೊಳೆಯಲಾಟದ ಆಸೆ ಮನಸಿನಲ್ಲಿ.

ಸತ್ಯವಂತನು, ಹೆಣ್ಣು ಬೇಡೆಂದವನು, ಗೌಡ
ಇಂತಾದನೇ? ಏನು ವಿಧಿಯ ಚದುರೊ?
ಸಿಲುಕದೋಡುವ ಬೇಟೆಯನು ತಡೆವುದೇನೊ ಅದು?
ಯಾರು ಬಲ್ಲರು? ಯಾವ ಹುಲಿಯೊ, ಹೊದರೊ?

ಏನೊಂದನೂತಿಯದೆಳೆಹೆಣ್ಣು ಎದುರಿನಲಿ
ಬಹಳ ದೊಡ್ಡವಳೆಂಬ ತೆರದಿನಿಂತು
ಮಾತನಾಡಿಸುತಿರಲು ನಗುತನುಡಿದನು ಗೌಡ,
ಊರ ಹೆಂಗಸರ ನುಡಿ ಮನಕೆ ಬಂದು.

‘ದುಗುಡವೇನೊ ಇಲ್ಲ ಈ ಹೊತ್ತು; ಅಂದರೆ
ಚೆನ್ನಾಗಿ ಗುಣವಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಮದ್ದು
ಏನೇನೊ ಹೇಳತಿದ್ದಾರೆ; ಆ ಔಸದ
ಯಾರು ತರಬೇಕು? ಎಲ್ಲಿಂದ ಕದ್ದು?’

ತಿನಬೇಕು, ಗುಣವಿಲ್ಲ ಇದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು

ಗೌಡರ ಮಲ್ಲಿ

‘ ಏನು ಔಸದವಂತೆ? ’ ಎಂದಳರಿಯದ ಮಲ್ಲಿ.

‘ ಯಾವುದೋ ಕರಿಮಿಂಚ ಗೊಂಡೆಯಂತೆ;
ಅದರ ಮುಡಿ ಹಾವಹೆಡೆ; ಅದರಡಿಗೆ ಅರ್ಧಹೆರೆ;
ತಾರೆ, ಸಂಪಿಗೆ, ಕಳಿತ ತೊಂಡೆಯಂತೆ;

‘ ಗೊಂಡೆಯನು ಎದೆಗಿಟ್ಟು, ಮುಡಿಯ ಮೂಗಿಗೆ ಹಿಡಿದು,
ಹೆರೆತಾರೆಯನು ಕೆನ್ನೆತುಟೆಗೆ ಇಟ್ಟು,
ಒಂದುದಿನಸಕೆ ಮೂರುಹೊತ್ತು ತೊಂಡೆಯಹಣ್ಣು
ತಿನಬೇಕು, ಗುಣವಿಲ್ಲ ಇದನು ಬಿಟ್ಟು. ’

‘ ಯಾಕೆ ಬಿಡಬೇಕು? ಗೌಡರಿಗೇನು ಕಡಿಮೆಯೆ?
ತರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಾರದೇ ಮದ್ದಗಿಡವ?
ಯಾವ ಸೋಜಿಗದ ಬೇರೋ ಏನೋ! ಎಲ್ಲಿದೆಯೋ!
ಅಣ್ಣನಿಗೆ ಹೇಳಲೇ ತಂದುಕೊಡುವ? ’

‘ ಮದ್ದೇನೋ ಸೋಜಿಗ; ಅಂದರೆಲ್ಲೆ ಡೆಯು ಇದೆ.
ಅಂದರೂ ಮುಷ್ಪಾಗ ಮೂರುವೀಸ
ಮುಟ್ಟಬಾರದ ಹಾವು ಹೆರೆತಾರೆಯಾಗಿಹುದು.
ದುಡುಕಿ ಹಿಡಿಯುವೆನೆನಲು ಬಹಳ ಮೋಸ. ’

ಗೌಡರ ಮಲ್ಲಿ

‘ ಎಲ್ಲಿ ಡೆಯು ಇದೆಯೆ ಆ ಮದ್ದು ? ಇದೆಯೇ ಇಲ್ಲಿ ? ’

‘ ಇಲ್ಲಿ ಇದೆ ’ ‘ ತೋರಿದರೆ ನಾನು ಮುಟ್ಟಿ
ನಿಮ್ಮ ತುಟಿಗಿಟ್ಟೇನು, ತೋರಿ ’ ಎಂದಳು ಮಲ್ಲಿ,
ಇವನ ಬದುಕಿಪೆನೆಂಬ ಆಸೆಯುಟ್ಟಿ.

ತನ್ನ ರಕ್ತಿಸಲೆಂದು ತವಕಪಡುತ್ತಿದ ಹೆಣ್ಣು
ಸಡಗರಕೆ ಗೌಡ ಮನಸೋತನಂದು ;
ಇವಳ ಕೂಡುವೆನೆ ಎಂಬೆಡೆಗೆ ಬಂದಿರೆ ಮನಸು,
ಎಲ್ಲಿಂದಲೋ ಹೊರಟ ಮಾತಿಂದ.

ಹೊಲದ ಅಂಚಿನ ಒಂದು ಮರದ ಮೇಗಡೆ, ಎರಡು
ಗೊರವ ಎಲ್ಲಿಂದಲೋ ಹಾಂ ಬಂದು
ಒಂದು ಕೊಂಬೆಯ ಕೊನೆಗೆ ಜೊತೆ ಆಗಿ ಕುಳಿತಿದವು,
ಜೊತೆಯಿಂದ ಸುಖಪಡಿಸಿ ಒಂದನೊಂದು.

ಭೂಮಿ ಬಾಳನು ನೋಡಿ ನಗುತ್ತಿಹುದು ; ಬಾನ್ ಅಂತೆ
ಭೂಮಿಯನು ನೋಡಿ ಮುಖ ತಿಳಿಯುತ್ತಿಹುದು ;
ಚಳಿಯದಿನವಾದರೂ ನಭವತುಂಬಿದ ಬೆಳಕು
ಜಗಕೆ ಹೊಸತಾವುದೋ ಕಳೆಯ ತಡುದು.

ಗೌಡರ ಮಲ್ಲಿ

ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಟ ಹೊತ್ತಲಿ ಮನವ ಮುಸುಕಿದ್ದ
ಹಿರಿಯಬೇಸರು ಜಾರಿ ದೂರಸರಿಯೆ,
ಗೌಡನೆದೆ ಎಂತೊ ತಣಿಯಿತು : ಬಾಳುವೆಯ ಬೆಳಗೆ
ಒಲಿಯಬಲ್ಲೆ ಳೆಹೆಣ್ಣು ನಗೆಗೆ ದೊರೆಯೆ ?

ನಗೆ ಮುಗುಳ ಮುಖಮುದ್ರೆಯಲಿ ಮಲ್ಲಿ ಎದುರಿನಲಿ
ನಿಂತಪರಿ ಊರುತಿರೆ ಮನದಾಳಕೆ
ಏನ ಹೇಳುವುದು ಎನ್ನುವುದ ಕಾಣದೆ ಗೌಡ
ತೊಡಕಿದನು ಹೆಣ್ಣುಹಂಗಿನ ಜಾಲಕೆ.

ಇವನು ಲೋಕವ ಕಂಡವನು ; ಕಾಣದವಳವಳು.
ಅರಿತಿವನು ಬಲಿತಿಹನು ; ಮಲ್ಲಿ ಎಳಸು.
ಬಾಳ ಹೊಸ್ತಿಲ ಮುಂದೆ ಇನ್ನೀಗ ಬರುವಳಿಗೆ
ತಿಳಿಯಬಹುದೆಂತಿವನ ಬಲ್ಲಬಳಸು ?

ಮಾತನಾಡದೆ ಕುಳಿತ ಊರಹಿರಿಯನ ನೋಡಿ
ತಪ್ಪು ನುಡಿದೆನೊ ಎಂದು ಅಂಜಿ ಮಲ್ಲಿ
' ಸಿಟ್ಟಾಯ್ತೆ ಗೌಡರೆ ' ಎಂದುಸುರಿದಳು, ಹಸುಳೆ
ಬಟ್ಟೆಯರಿಯದ ರೀತಿ ಸಂಜೆಯಲ್ಲಿ.

ಗೌಡರ ಮಲ್ಲಿ

ಅರಿಯದೆಳೆಹೆಣ್ಣಿನಲಿ ಅತಿಸರಸವನು ಮಾಡಿ
ಬಿಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದೆಂತು ಎಂದರಿಯದೆ,
ಗೌಡ ಬೇಸರಗೊಂಡ, ಅವನ ಕಾಣದೆ ಮನಸು
ನಲಿಯುತ್ತಿರೆ ಎದಿರಾಂತ ಸೌಂದರಿಯದೆ.

ಅಷ್ಟರಲಿ ಕಾವಲಿಲ್ಲದ ಯಾವ ಹೊಲದಲ್ಲಿ
ಅವರೆ ತಟ್ಟಿಯ ಕಳುವುದೆಂದರಸುತ
ಪಿಲ್ಲಿ ಆ ಬಳಿಸಾರೆ ಅವಳ ಪ್ರಾಥಿಯ ನೋಟ
ಮಲ್ಲಿ ಗೌಡರ ಪರಿಯನಾವರಿಸಿತು.

ಅವರೆ ತಟ್ಟಿಯ ಹುಳಿಯ ರುಚಿಯ ಬಲ್ಲಳು ಪಿಲ್ಲಿ;
ಆದರೆಯು ಇವರಿದ್ದ ತೆರನ ಕಂಡು
ಇದರ ಪರಿಯರಿವ ಹಿರಿರುಚಿಗೆ ಹೆಣ್ಣಿನ ಸೋತು
ನಿಂತಳಾಬಳಿಯೊಂದುಮರನ ಹಿಂದು.

ಹಿರಿಯರುಚಿಯೇನೆ? ತನ್ನನು ಗಂಡುಸೋಕಿದುದು
ಬರಿಯ ನೆನವಾಗಿರುವ ನರೆತ ಹೆಣ್ಣು
ಎಳೆ ಹೆಣ್ಣು ಗಂಡಾಡೆ ನೋಡಿ ಮನ ಅರಳುವುದು,
ಕೋಳಿಗರಳುವ ರೀತಿ ನರಿಯಕಣ್ಣು.

ಗೌಡರ ಮಲ್ಲಿ

ಮರದ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಸಾರುವವಳ ಕಂಡನು ಗೌಡ ;
ಊರಹಿರಿಯನು ತನ್ನ ತಳವಾರನ
ತಂಗಿಯನು ಕೆಡಿಸಿದನು ಎಂದಾಳು ಇವಳೆಂದು
ಅಂಜಿದನು : ಮೂಳಿಬಿಡುವಳು ಯಾರನು ?

ಪಿಲ್ಲಿ ಕೆಟ್ಟವಳಲ್ಲ. ಆದರೂರಿನ ಮಂದಿ
ಅವಳ ಬಾಯಿಗೆ ಬೀಳುವುದನೊಲ್ಲದು.
ಕಂಡುದಕ್ಕೆ ಕಾಣದುದ ಬೆರಸಿ ಅದ ಕಹಿಮಾಡಿ
ಅಳಿವಳಿವಳೆಂದು ಕೊಳಗದೆ ಬಳ್ಳದೆ.

‘ ನಾಳೆಯೋನಾಡಿದ್ದೊ ಹೊಲಕ್ಕೆ ಆಳನು ಬಿಡಲಿ
ಅಣ್ಣನಿಗೆ ಹೇಳಕ್ಕು ’ ಎಂದೆನ್ನುತ
ನೆವಕ್ಕೆ ಮಾತನು ಮುಗಿಸಿ ಗೌಡ ಹೊರಟನು ಮನೆಗೆ,
ಇಂತು ಉಳಿಸುತ ತನ್ನ ಸಂಪನ್ನತೆ.

ಪಿಲ್ಲಿ ಬಂದುದ ಕಂಡು ಗೌಡ ಓಡಿದನೆಂದು
ಮಲ್ಲಿ ಕಾಣಳು ; ತನ್ನ ನುಡಿ ಕೆಟ್ಟಿತು,
ಕೋಪದಲಿ ಅವನು ನಡೆದನು, ಎಂದೆ ಎಣಿಸಿದಳು ;
ಭಯ ಮನದೆ ಆಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಗುಡಿ ಕಟ್ಟಿತು.

ಗೌಡರ ಮಲ್ಲಿ

ಏನ ಮಾಡಿದೊಡೆ ಸರಿ ಆಗುವುದೊ ಈ ತಪ್ಪು,
ಅಣ್ಣನಿಗೆ ಹೇಳುವುದೆ? ಏನಗೆಯ್ವೆ? -
ಎನುತಿರಲು ಹುಡುಗಿ, ಅವಳೆಡೆಗೆ ಬಂದಳು ಪಿಲ್ಲಿ,
ಇವರಿರ್ವರೊಲವಿನಭಿಮಾನಿ ದೈವ.

‘ಏನೆ ಮಲ್ಲಿ? ಒಳ್ಳೆ ಜಾಣೆ; ಗೌಡರ ಹಿಡಿದೆ;
ಆರುತಿಂಗಳ ಹಿಂದೆ ನಮ್ಮ ಹೈದ
ಬಾಯಿನಲು ಒಲ್ಲೆನೆಂದೆ. ಪಾಪ, ಪ್ರಾಯದವ,
ಅಂತೆ ಉಗುಳನು ನುಂಗಿ ಸುಮ್ಮನಾದ.

‘ಬಸವಿಯಾದರೆ ಏನು? ಚೆಲುವಿ, ನೀ ಬಲುಚೆದುರಿ;
ಬಡಪಾಪಿ ಹುಡುಗನಿಗೆ ಸೆರಗಹೊದಿಸಿ
ಒಡವೆ ವಸ್ತ್ರವನೇನ ಪಡೆಯುವುದು? ದೊರೆಗೊಲಿಯೆ
ಬೆಳಗುವನು ಬರಿಕೈಯ ಕಡಗ ತೊಡಿಸಿ.

‘ಎಷ್ಟು ಕೊಟ್ಟರು ಏನಕೊಡಬಹುದು ಬಡಹೈದ,
ಚಿಂದಿ, ತಂಗಳು, ಬರಿಯಮೈ ಅಲ್ಲದೆ?
ಗೌಡನಿಗೆ ನಕ್ಕರೆ ತುಪ್ಪದನ್ನದ ಊಟ
ಪಟ್ಟಿಯಂಚಿನ ಸೇಲೆ ಕೈಯಲ್ಲಿದೆ.

ಗೌಡರ ಮಲ್ಲಿ

‘ಮುದುಕನಾಡುವ ಸರಸ ಕುದುಪಲಕ್ಕೆಯ ಅನ್ನ;
ಒದಗುಹಿಟ್ಟಿನ ದೋಸೆ; ಒಳಿತು ಮೈಗೆ.
ಹೊಸ ಸೇಲಿಗಿಂತ ಹಿಂದಿನ ಸೇಲೆ ಒಡಲಂದ;
ಬಹಳ ಮಿದು ಕೈಗೆ ಆ ಹಳತು ನೇಯ್ಗೆ.’

ಸ್ವಾತಿಗಳಸುತಲಿರುವ ಎಳೆ ಹೆಣ್ಣು ಕಿವಿದೆರೆಗೆ
ಹಿಮದ ಹನಿಯನು ಸುರಿದಳಿಂತು ಜೈಷ್ಠೆ.
ಅರ್ಧ ತಿಳಿಯಿತು; ಅರ್ಧ ತಿಳಿಯದಿದ್ದಿತು: ಎಳೆಯ
ಶುದ್ಧಮನಸಿಗೆ ಅರಿವುದೆಂತು ಜೈಷ್ಠೆ?

ಬಸವಿ ನಿಜ ಮಲ್ಲಿ. ಅವಳನು ಅದಕೆ ಮುಂದಾಗಿ
ನರಸ ಹೊಂದಿಕೊಂಡು ಕರೆದಿದ್ದನು.
ಬೇಕೆನಿಸಲಿಲ್ಲ ಅವಳಿಗೆ; ಒಲ್ಲೆನೆಂದಳು;
ಆ ಚಪಲವನು ಅವನು ಮರೆತೊದ್ದನು.

ಆದರೇನಿದು ಬಲ್ಲ ಪಿಲ್ಲಕ್ಕನಾಡಿದುದು?
ಗೌಡ ಒಲಿವನೆ ತನ್ನ? ಯಾಕೆ ಕನಸು?
ಎಂಬ ಹೊತ್ತಲೆ, ಒಲಿವನೇ, ಒಲಿಸಲೇ, ಎಂದು
ಒಳಗೆ ಕುಡಿ ಒಡೆದಿತ್ತು ನಾಲ್ಕು ಮನಸು.

ಗೌಡರ ಮಲ್ಲಿ

ಇಂತು ಸೊರೆದಿರೆ ಆಸೆ, ತಾವರೆಯ ನೀರಂತೆ
ಪಿಲ್ಲಿ ಆಡಿದ ಮಾತ ಎಲ್ಲಕೊಂಕು
ತರುಣಿಯೆದೆಯನು ಮುಟ್ಟಲಾರದೋಡಿತು ಹರಿದು ;
ಎಳೆ ಉಸಿರ ಸೋಕುವುದೆ ಬಲ್ಲಡೊಂಕು ?

‘ ಪಿಲ್ಲಕ್ಕ ನಾನು ನರಸಣ್ಣನ್ನ ಒಲ್ಲದ್ದು
ಕೋಪವಾಯಿತೆ ನಿನಗೆ ? ’ ಎಂದು ಮಲ್ಲಿ
ಮನಮರಿಸಿ ನುಡಿದಳು. ಇಂತು ನಡೆವುದು ಮಂದಿ
ಹಾವು ಎದುರಿಗೆ ಬರಲು ಸಂದಿಯಲ್ಲಿ.

ಅಕ್ಕ ಮಂತ್ರಕೆ ಅಣ್ಣ ತಂತ್ರಕ್ಕೆ ಮನಸೋತು
ಪಿಲ್ಲಿ ನಂದಳು ವರದ ಮುದ್ರೆಯಾಗಿ ;
ಗೌಡನಿಗೆ ಇವಳ ಸೇರಿಸಬೇಕು ಎಂಬಾಸೆ
ಬೇರೂರಿ ಮನಸಿನಲಿ ಭದ್ರವಾಗಿ.

ಒಳಿತು ತಾನಾಗಿ ನಡೆಯುವ ವೇಳೆ ನೆರವಾಗಿ
ಹಿರಿಮೆ ಪಡೆಯುವುದೊಂದು ತೆರನ ಚಿದುರು.
ಅಂತೆ ಅದು ಒಂದು ರೀತಿಯ ನಲ್ಮೈ. ಅರ್ಘ್ಯಕೊಡಿ :
ಮೇಲೇರಿಬಹುದು ನೇಸರಿನ ಕದಿರು.

ಗೌಡರ ಮಲ್ಲಿ

‘ ನರಸಣ್ಣ ಒಲ್ಲದಿರೆ ಬೇಡ ; ಗೌಡನ ಒಲಿಸಿ
ನೀ ಬಾಳಿ ನಿನ್ನವರನೆಲ್ಲ ಹೊರೆಸು ;
ಏನ ಹೇಳಿದ ಗೌಡ ? ನಾ ಬಲ್ಲೆ ; ಒಲಿದಿಹನು ;
ಸಂದಿಯಲಿ ಸಿಲುಕಿಹುದು ಹುಲ್ಲೆ ಗೊರಸು ’

ಎಂದು ನುಡಿದಳು ಪಿಲ್ಲಿ, ಏನೊಂದನರಿಯದೆ.
ಏನೊಂದನರಿಯದೆಯೆ ಮಲ್ಲಿ, ‘ ಅಕ್ಕ,
ಗೌಡ ಜ್ವರದೊಂದು ಔಸದದ ಮಾತಾಡಿದರು,’
ಎನಲು, ‘ ಆ ’ ಎಂದಳು ಪಿಲ್ಲಿ ನಕ್ಕು.

‘ ಆ ಔಸದದ ಮಾತೆ ನಾನಾಡಿದುದು ಕೂಡ ’
ಎಂದು ಹೇಳುತ ಪಿಲ್ಲಿ, ಎಲ್ಲ ಕೇಳಿ,
‘ ಇಂದು ಸರಿರಾತ್ರಿ ಗೌಡನ ಕಾಲ ಹಿಡಿ ಒಮ್ಮೆ,
ಗೌಡ ಆಕ್ಷಣದಿಂದ ವ ಲ್ಲಿಯಾಳು.’

ಎಂದು ಮಲ್ಲಿಗೆ ಎಲ್ಲ ಕಲಿಸಿದಳು. ಹೆರೆ ತಾರೆ
ಹಾವು ತೊಂಡೆಯ ಮಾತು ಹಳತವಳಿಗೆ ;
ಉಷೆ ಕಲಾವತಿ ನೈಂದೆ ದಮಯಂತಿಯರ ಕತೆಯ
ಅರಿದವರಿಗಿಂತ ನುಡಿ ತೆಳು ಜವನಿಕೆ.

ಗೌಡರ ಮಲ್ಲಿ

ಹಿರಿಯವಳು ಹೇಳಿದುದನೆಲ್ಲ ಕೇಳುತ್ತ ಮಲ್ಲಿ
ಬೆರಗುಗೊಂಡಳು ; ಗೌಡ ತನ್ನ ಮೆಚ್ಚಿ
ಸರಸವಾಡಿದನೆಂದು ಹೆಮ್ಮೆಗೊಂಡಳು ; ಅವಳ
ಮನತಣಿಸಿತವನ ಆ ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿ.

ಮಾತನಾಡುತ್ತ ಪಿಲ್ಲಿ, ಕುಳಿತಿದ್ದ ತಾಣದಲೆ
ಇಷ್ಟು ಅವರೆಯ ತಟ್ಟೆಯನು ಕುಯ್ದಳು ;
ಗೌಡನರಸಿತಿಯಾಗಿ ನನ್ನ ಮರೆಯದಿರೆಂದು
ನಗುತ್ತ ನುಡಿಯುತ್ತ ಅದನು ಮನೆಗುಯ್ದಳು.

ಮಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿಯೆ ಕುಳಿತು ಗೌಡನಾಸೆಯ ತಾನು
ಎಂತಾದರೂ ಸಲಿಸಬೇಕು ಎಂದು
ಮನಮಾಡಿದಳು ; ಅದನು ತನ್ನಾಸೆಯನ್ನದೆ.
ಇದು ಹೆಣ್ಣುಮನದ ಪರಿಪಾಕ ಒಂದು.

*

*

*

ಗೌಡರ ಮಲ್ಲಿ

ಜ್ವರ ಬಂದು ನಿಂತಂದಿನಿಂದ ಚಳಿದಿನವೆಂದು

ಗೌಡ ಮಲಗುವನೊಂದು ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ.

ಆ ಇರುಳು ಮಲಗಿದನು: ನಿದ್ರೆ ಬಾರದು. ಏಕೆ?

ಮನ ಕದಡಿಹಳು ಚೆಲುವ ಜಾಣೆ ಮಲ್ಲಿ.

ತೊಟ್ಟೆಯಲಿ ತುಂಬುತಿಂಗಳ ಬೆಳಕು: ಕೋಣೆಯನು

ಬೆಳಗುತ್ತಿದೆ ದೀಪಬೇಡೆಂಬ ರೀತಿ.

ಗೌಡನಿಗೆ ಮನದಿವ್ಯಭೆ: ಹೆಂಡಿರನು ಮರೆತಿವಳ

ನೆನೆವೆನೇ, ಇದು ಯಾವ ಹುಂಬನೀತಿ?

ತುಂಬುತಿಂಗಳ ಬೆಳಕು ಹಗಲೆಂದು ಭ್ರಮೆಗೊಳಿಸೆ

ಹೊರಗೆ ಅರಳಿಯಮರದಿ ಹಕ್ಕಿ ಜೋಡಿ

ಮೊರೆದೆದ್ದು ಜೊತೆಕರೆದು ಸುಮ್ಮನಾದುವು ಮತ್ತೆ,

ಹಗಲಲ್ಲ ಬಿಡು, ಎಂದು ತರ್ಕಮಾಡಿ.

ಮಗ್ಗಲಿಗೆ ಹೊರಳಿದನು ಗೌಡ. ಎದುರಲಿ ಯಾರು?

ನೆನಹು ಹೊರಗಡೆ ಮೂರ್ತಿಯಾಯಿತೇನು?

ಯಾರು ಎಂದನು ಗೌಡ; ನಾನು ಎಂದಳು ಮಲ್ಲಿ.

ಅದೆ ರೂಪು, ಭಂಗಿ; ಅದೆ ಬಾಯ ಜೇನು.

ಗೌಡರ ಮಲ್ಲಿ

‘ಇಲ್ಲಿ ಯೇತಕೆ ಬಂದೆ’ ಎಂದು ನುಡಿದನು ಗೌಡ;
ಮಲ್ಲಿ ಉಸುರಿದಳು ‘ನಾ ಬಸವಿ’ ಎಂದು.
ಯಾವ ಮಾತಿಗೆ ಯಾವ ಮಾತು? ಆದರೆ ‘ಬಸವಿ’
ಬಿಡಿಸಿತವನನು ಒಂದು ವಿಷಮುದಿಂದ.

ಗೌಡ ಮಲ್ಲಿಯನಂತೆ ಕಣ್ಣಿಗೆ ನೋಡಿದನು.
ತುಂಬುತಿಂಗಳ ಭ್ರಮೆಗೆ ಮನತೆತ್ತನು.
ಹೆಂಡಿರೇ ಇವಳೆಂದು ತಿಳಿದಂತೆ ಕೈಚಾಚಿ
ಬಂದವಳನೊಪ್ಪಿ ಇಟ್ಟನು ಮುತ್ತನು.

*

*

*

ಬೆಳಗಾಗ ಊರೂರೆ ಬೆರಗಾಗಿ ಕೇಳಿತು,
ಗೌಡ ಮಲ್ಲಿಯ ಕೂಡಿಕೊಂಡನೆಂದು.
ಮಲ್ಲಿ ಅಣ್ಣಗೆ ಹೇಳಿಕಳುಹಿದಳು, ಗೌಡನನು
ಕೂಡಿದನು, ಅವ ನನ್ನ ಗಂಡು, ಎಂದು.

ಗೌಡರ ಮಲ್ಲಿ

ಕೈಹಿಡಿದು ಒಬ್ಬ ಸೊಸೆಯನೆ ತರದೆ ಹೋದನೇ
ಎಂದು ಗೌಡನ ತಾಯಿ ಮರುಗಿ ಇನಿಸು,
'ಒಳಿತಾಯಿತೊಬ್ಬೊಂಟಿ ನಿಲ್ಲನೇ ಇದೆ ಸಾಕು'
ಎಂದು ನುಡಿದಳು ಮತ್ತೆ ಕರಗಿ ಮನಸು.

ಓರಗಿತಿಯರಿಗೇನು ? ಮನೆಗೆಲಸ ಮಾಡುವರೆ
ತನ್ನೊಡನೆ ತೊತ್ತಿವಳು ಮತ್ತೊರುವಳು.
ಮದುವೆಯಾದರೆ ಹೆಚ್ಚು, ಇಲ್ಲದರೆ ಕಡಿಮೆಯೇ ?
ತಾಲಿಯಿದ್ದಂತೆಯೇ ಕಸ ಹೊರುವಳು.

ಅತ್ತಿಗೆಗೆ ನಾದಿನಿಗೆ ಮನಕೆ ಇದು ಸಂತೋಷ.
ಹೊಸಬಳಾವಳೊ ಬಂದು, ಒಡತಿಯೆಂದು
ಮನೆಯನಾಳುವಳೆಂಬ ಭಯವಿಲ್ಲ. ಈ ಮಲ್ಲಿ
ಹಾವು ಹುಳು ಅಲ್ಲ ; ಬರಿಮಿಡಿತೆ ಒಂದು.

ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಸಿಲ್ಲಿ ಬಂದಳು. 'ಏನು ಮಲ್ಲಕ್ಕ
ಚೆನ್ನವೇ' ಎಂದು ಮರ್ಯಾದೆ ಕೊಟ್ಟು.
ನಿನ್ನೆ ಏನೇ ಎನಿಸಿಕೊಂಡವಳು ಇಂದೊಡತಿ ;
ತಾನೆಂದಿನಂತೆಯೇ ಪ್ಯಾದೆ, ಮಟ್ಟು.

ಗೌಡರ ಮಲ್ಲಿ

ಮಲ್ಲಿ ಈ ಮರ್ಯಾದೆ ಹೀನಾಯ ಒಂದನೂ
ಕಾಣಳವಳಿಗೆ ಇದ್ದು ದೊಂದೆ ಚಿಂತೆ:
ದೊರೆಯ ನಲಿಸುವುದು ದೊರೆಯನು ನೋಡಿ ತಣಿಯುವುದು:
ಶಿವನೆದುರಿನಲಿ ಕುಳಿತ ನಂದಿಯಂತೆ.

ಮಾಗಿ ಮಾಗುತ ಚಳಿಯ ದಿವಸಗಳು ಸಾಗುತ್ತ
ಹೊಲ ಕುಯ್ಯಲಾಗುತ್ತಿರೆ ಮಲ್ಲಿ ನಲ್ಲ
ಒಡಲೊಡಲ ತಣಿಸಿದರು, ಪ್ರೇಮರಸದೋಕುಳಿಯ
ಸೂರ್ಯ ಚಂದ್ರರ ಸಾಕ್ಷಿಯಲ್ಲಿ ಚೆಲ್ಲಿ.

ಏನು ಇದು ಬಹುವಿಷಯ ಎಂಬಿರಾ? ನಾನಿದನು
ವಿಷಯವೆಂಬೆನೆ ಅಲ್ಲವೆಂಬರೆದುರು?
ಸೀಳಂದುವಸ್ತು ಅಲ್ಲದ ಜನಕೆ ರಸತಾಳೆ
ಕಬ್ಬಲ್ಲ; ತೆಳುವಾದ ಬೊಂಬು ಬಿದಿರು.

ಗೌಡನಿಗೆ ಮಲ್ಲಿಗೀ ತಿಳಿವಿಲ್ಲ. ಹೊಸ ಒಲವ
ಸುಖಕವರ ಬಾಳಾಗ ಒತ್ತೆಯಾಗಿ
ಮೆಯ್ಯ ಸವಿಯುತ ಅವರು ಇರುವುದನೆ ಮರೆತರು,
ಭೂಮಿಯೇ ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ದತ್ತುಹೋಗಿ.

ಗೌಡರ ಮಲ್ಲಿ

ಮಾಂಸ ವಸ ನೊದಲಹ ವಿಕಾರದಿಂದಾನಂದ
ಬರಬಹುದೆ? ಈ ಜಗವ ಮಾಡಿದವಗೆ
ಇದೆ ಪದ್ಧತಿಯೊ ಏನೊ? ಇಂತಲ್ಲದಿರೆ ಎಂತು
ಮಣ್ಣು ಕಸ ಹಣ್ಣು ಹೂ ಆಗುವ ಬಗೆ?

*

*

*

ಎರಡು ನುಕ್ಕಳ ಹೆತ್ತು ಕಳೆದುಕೊಂಡಳು ಮಲ್ಲಿ;
ಗಂಡು ಹುಟ್ಟಿದ ತರುಣದಲೆ ತೀರಿತು.
ಹೆಣ್ಣು ಬೆಳೆಯಿತು ಆರುವರುಷ; ಹೊನ್ನಲಗಂತೆ
ಹೊಳೆದು, ಎಳೆಹರೆಯಂತೆ ಕಳೆಯೇರಿತು.

ಆರುವರುಷದ ಹುಡುಗಿ ಒಂದು ದಿನ ಹಸು ಹಾಯ್ದು
ಗಾಯವಡೆದುಸಿರುಳಿದು ಕಣ್ಮುಚ್ಚಿತು.
ಮಲ್ಲಿ ಗೌಡರ ಆಸೆ ಒಲವಿನೆರಕದ ಗೊಂಬೆ
ಎದೆಯಿಂದ ಕೆಡೆದುರುಳಿ ಮಣ್ಣುಚ್ಚಿತು.

ಗೌಡರ ಮಲ್ಲಿ

ಮಲ್ಲಿ ಅತ್ತಳು ; ಕಣ್ಣಿನೊರಸಿಕೊಂಡಳು. ಅತ್ತೆ
ಗೌಡ ಉಳಿದೆಲ್ಲರನು ಸಂತೈಸುತ್ತ,
' ಸಾಕಿನ್ನು, ಅಳು ಬಿಡಿರಿ,' ಎಂದವರ ಗದರಿದಳು ;
' ತೊತ್ತು ಹೆತ್ತುದಕಿಷ್ಟು ಚಿಂತೆ ಹೊಸತು.'

ಇಷ್ಟು ವೇಳೆಗೆ ಮಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಗೌಡಗೆ ಮಾತ್ರ
ಮೆಚ್ಚಾದಳಲ್ಲ ; ಮೆಚ್ಚುವಳತ್ತಿಗೆ ;
ಮೆಚ್ಚು ಅತ್ತಿಗೆಗೆ ನಾದಿನಿಗೆ, ಮೆಚ್ಚಿಲ್ಲರಿಗೆ ;
ಮೆಚ್ಚು ಊರಿಗೆ ; ಊರ ಆಸುತ್ತಿಗೆ.

ಮನೆಗೆಲಸವನು ಜೀತದಂದದಲಿ ಮಾಡುವಳು ;
ಗೌಡನುಣುವಂದವನ ಬಳಿಗೆ ಸಾರಿ
ಅವನುಣುತಲಿರುವ ಮುದ್ದಿಗೆ ಕೈಯಹಿಡಿಯುವಳು ;
ಅದನು ತಾನುಣ್ಣುವಳು, ಗಳಿಗೆ ಮಾರಿ.

ಏನು ಶಾಸ್ತ್ರವಿದೆಂದು ಕೋಪಮಾಡುವ ಗೌಡ.
ಮಲ್ಲಿ ' ಈ ಶಾಸ್ತ್ರ ನನ್ನದು ' ಎಂಬಳು.
' ಈ ಒಡಲು ನಿನ್ನದು. ನಿಜದಿ ಇದಕೂ ಹಿಟ್ಟು
ನೀ ತಿನಿಸಬೇಕು ' ಎನ್ನುತ ತಿಂಬಳು.

ಗೌಡರ ಮಲ್ಲಿ

ಹಲ್ಲಿಲ್ಲದತ್ತೆಗೆ ಎಲೆ ಅಡಿಕೆಯನು ಕುಟ್ಟಿ
ಕೊಡುವುದಿವಳದೆ ಕೆಲಸ ಜಾವಕೊಮ್ಮೆ.
ಮುದುಕಿ ಮೈನೋವೆನಲು ಒತ್ತುವಳು ; ತನಗೇನು,
ಯಾವ ಕೆಲಸ? ಇಲ್ಲ, ಯಾವ ಹೆಮ್ಮೆ?

ಅತ್ತಿಗೆ ನಾದಿಸಿ ಓರಗಿತಿಯರ ಜೊತೆಗೆ
ನಗುತ ಇರುವಳು. ತನ್ನ ಸೇಲೆ ಒಗೆಯೆ
ಕೊಳಕೆ ಹೋಹಂದು ಅವರರಿವೆಗಳನೊಯ್ಯುವಳು.
ಒಲ್ಲರಾರಿಂತಿವಳು ಮೇಲ ಬಗೆಯೆ ?

ತಾನು ಗೌಡನ ಕೂಡಿದೊಂದು ವರುಷಕೆ ಮಲ್ಲಿ
ಮೂರು ಹಣದೊಂದು ಸೇಲೆಯನು ಕೊಂಡು
ಪಿಲ್ಲಿಗಿತ್ತೆಂದಳು : ' ಪಿಲ್ಲಕ್ಕ ನಿನ್ನಿಂದ
ನಾ ನನ್ನ ದೊರೆಯ ಸೇರಿದೆನು. ಕಂಡ್ಯಾ? '

ಬತ್ತ ಕುಟ್ಟಿದರೆ ರಾಗಿಯ ಬೀಸಿದರೆ, ಒಂದು
ಹಿಡಿ ತನಗೆ, ಎಂದು ಅತ್ತೆಯನು ಕೇಳಿ
ಕೂಡಿಸುತ ಗುಡಿಗೊ ಭಿಕ್ಷುಕೊ ಅದನು ನೀಡುವಳು.
ದಿನದಿನಕೆ ಹಸನಾಯಿತವಳ ಚಾಳಿ.

ಗೌಡರ ಮಲ್ಲಿ

ಗೌಡನಿಗೆ ಇವಳ ಬೆಳವಿಯ ನೋಡಿ ಅಚ್ಚರಿ.

ತೃಣವನರಿಯದೆ ಬಂದ ಮೊದ್ಲು ಹೆಣ್ಣು
ಎಷ್ಟು ಕಲಿತಳು! ಅಂತೆ ಎಷ್ಟು ಚೆನ್ನಾದಳು!
ಮೊಲ್ಲೆಯೆನೆ ಹಲ್ಲು, ಕಿವಿಯುದ್ದ ಕಣ್ಣು.

ಮಗಳು ತೀರಿದ ಸಮಯ ಬೋಯಿಗಳ ಗುಂಪೊಂದು

ಊರಿಗೈತರೆ ಮಲ್ಲಿ, ಮುಕ್ಕಂಡುಗ
ಎರಡು ಏಗಳ ರಾಗಿ ಮಾತಾಡಿ, ಕೊಳ ಒಂದ
ಹೊಯ್ಸಿದಳು, ಊರ ಏರಿಯ ದಂಡೆಗೆ.

ಧರ್ಮದಲಿ ನಾವಿಷ್ಟು ಮಾಡಿಕೊಡುವೆವು ಎಂದು

ಬೋಯಿಗಳು ಹಿಟ್ಟಿಗೆ ಕಲ್ಲನೊಡೆದು
ತಿಂಗಳೂ ದಿವಸ ಕಟ್ಟಿದರು. ಕೊಳ ಚೆಲುವಾಯ್ತು
ಜಲದೇವಿ ಪೂಜೆ ಶುಭದಲ್ಲಿ ನಡೆದು.

ಕೊಳಕೆ ಗೌಡರ ಬಾವಿ ಎಂದು ಹೆಸರಿರಲೆಂದು

ಮಲ್ಲಿ ಎಂದಳು. ಗೌಡ ಆಗದೆಂದ:
ತೊತ್ತಾಗಿ ದುಡಿದ ರಾಗಿಗೆ ತೆಗೆದ ಬಾವಿ ಇದು,
ಕೊಳ ನಿನತು ಎಂದ, ಅನುರಾಗದಿಂದ.

ಅದನು ಮಲ್ಲಿಯ ತೋಪು ಎಂದ ಎಳಸಿ

ಗೌಡರ ಮಲ್ಲಿ

ಕೊನೆಗೆ ಜೋಯಿಸರೊಂದು ನ್ಯಾಯವನು ಮಾಡಿದ:

‘ಕೊಳವ ಮಲ್ಲಿಯ ಗೌಡರದು ಎನ್ನುವ;
ಬಾವಿ ಗೌಡರದು, ಗೌಡರು ಮಲ್ಲಿಯವರಾಗಿ;
ಇಟ್ಟು ನೋಡಿರಲೆ ಹೆಸರಿನ ಚೆನ್ನವ.’

ಕೆಲದ ನೆಲವನು ಕೊಂಡು ತೋಪು ನೆಡಿಸಿದ ಗೌಡ.

ಹತ್ತುವರುಷದ ದಿವಸ ಅದನು ಬೆಳೆಸಿ,
ದೇವರನು ಬಿಜಗೈಸಿ, ವನಭೋಜನವ ನಡೆಸಿ,
ಅದನು ಮಲ್ಲಿಯ ತೋಪು ಎಂದ ಎಳೆಸಿ.

ಮಲ್ಲಿಯೆಂದಳು : ‘ಗೌಡನನು ಬಿಟ್ಟು ಬರಿ ಮಲ್ಲಿ
ಯಾವ ಕೆಲಸಕೆ ಬಹುದು? ಎಸೆಯಿರತ್ತ.
ಗೌಡ ತೊಟ್ಟರೆ ಜೋಡು; ಕಳೆಯೆ ಬರಿಚಕ್ಕಳ;
ಬಹಳ ಮಾಡಲು ಸಲ್ಲ ಬರಿಯ ತೊತ್ತ.

‘ತೋಪ ಗೌಡರ ಮಲ್ಲಿಯದು ಎನಲಿ,’ ಎಂದಳು.

ಆ ಹೆಸರೆ ನಿಂತಿಹುದು ತೋಪಿಗಿಂದೂ.
ಬಹುವರ್ಷ ಇಲ್ಲಿ ಗಿಡದೊಡನೆ ಕಾದಲರೊಲವ
ಬೆಳೆಸಿದರು ಸರಸಸಲ್ಲಾಪದಿಂದ.

ಗೌಡರ ಮಲ್ಲಿ

ಸಂಕ್ರಾಂತಿಯಲಿ ಅಲರ ಮೇಲ ಸುಂದರಿ ತೌರ
ಶುಭವ ಬಯಸಲು ಬರುವ ಉತ್ಸವಕ್ಕೆ
ಮಲ್ಲಿ ಗೌಡನ ತಾಯ ಹೆಸರಲ್ಲಿ ಮಂಟಪವ
ಕಟ್ಟಿಸಿದಳೆತ್ತರದ ರಚ್ಚೆಯಿಕ್ಕಿ.

ಮದಿವೆಯಾದವಳು ಗಂಡಗೆ ಕೊಡುವ ಎಲ್ಲ ಸುಖ
ಮದಿವೆ ಆಗದ ಮಲ್ಲಿ ತನ್ನರಸಗೆ
ಇತ್ತಳೆಂದೆನೆ ಮಾತು ಬಹು ಕಡಿಮೆ ಆಗುವುದು ;
ಅಷ್ಟು ಚೆಲುವಿನರುಸಿರ ಹೊನ್ನ ಬೆಸುಗೆ.

ಗೌಡಿಕೆಯ ಕೆಲಸದಲಿ ಊರ ಮಂದಿಯ ಜೊತೆಗೆ
ಚಾವಡಿಯೊಳಿರುವಂದು ಅಲ್ಲೆ ಇದ್ದು
ಎರಡಡಕೆ ಸುಣ್ಣ ಹಚ್ಚಿದವಲೆಯ ಕೊಡುವಳೇ
ಹೆಂಡಿರಾದವಳು ? ಇದು ಎಲ್ಲಿ ಸುದ್ದಿ ?

ಮಲ್ಲಿ ಇದ ಮಾಡುವಳು ; ಎಲ್ಲಿ ಹೋದರೆ ಅಲ್ಲಿ
ಜೊತೆಯಲಿರುವಳು ; ಬೇರೆ ಕೆಲಸವಿಲ್ಲ.
ಇಂತು ಬಾಳಿದರಿವರು ; ಈ ಪ್ರೇಮಪರಮಾನ್ನ
ಕೊನೆಗು ಬಿಸಿಯಾಗಿತ್ತು, ಹಳಸಲಿಲ್ಲ.

ಗೌಡರ ಮಲ್ಲಿ

ಮನೆಯ ಮಕ್ಕಳು ಬೆಳೆಯಿ, ಮದಿವೆಗಳ ಮಾಡಿದ
ಸೊಸೆಯದಿರು ಬೇರೆ ಅತ್ತೆಯ ಕಾಣರು ;
ತೊತ್ತಾಗಿ ಬಂದರೂ ಅತ್ತೆಯಾದಳು ಮಲ್ಲಿ ;
ಯಾರೇನು ಮಲ್ಲಿಗೊಲಿಯದೆ ಮಾಣರು.

ಯಾವ ಮಂತ್ರವೋ ಯಾವ ತಂತ್ರವೋ ! ಎಲ್ಲಿಂದ
ಕಲಿತಳೋ ಮಲ್ಲಿ ಈ ಎಲ್ಲ ಹದಿರ ?
ಕುಲ್ಲ ಕಾಣದ ಒಳ್ಳೆ ಮನಸೊಂದು ಅವಳದು.
ಇದಕೆ ಸಮನಾಗುವುದೆ ಬಲ್ಲ ಚಿದುರು ?

ಇಷ್ಟರಲಿ ಬಾಳ ಮುಗಿಸಿದಳು ಗೌಡನ ತಾಯಿ,
ಮಲ್ಲಿಯಿಂದೆಲ್ಲ ಸೇವೆಯನು ಕೊಳುತ.
‘ಮಗಳಾದೆ, ಸೊಸೆಯಾದೆ, ಮನೆಗೆ ನೀ ಸಿರಿಯಾದೆ
ಅಪರಂಜಿ ನೀ’ ಎಂದವಳ ಹೊಗಳುತ.

ಮಲ್ಲಿ ಗೌಡನನು ಸಂತಯಿಸಿದಳು ; ಮಕ್ಕಳಿಗೆ
ತಾನೆ ಅಜ್ಜಿಯ ತಾಣವನು ಕೊಂಡಳು.
ಹೆತ್ತ ಮಕ್ಕಳು ಇಲ್ಲದವಳು ಅದಕೂ ಮಿಗಿಲು
ಮಕ್ಕಳನು ಹೊರೆವ ಸೌಖ್ಯವನುಂಡಳು.

ಗೌಡರ ಮಲ್ಲಿ

*

*

*

ಐವತ್ತು ವರುಷದಿನ ಗೌಡ ಮಲ್ಲಿಯರಿಂತು
ಹೆಣ್ಣುಂಡು ಬಾಳಿನಲಿ ಜೊತೆ ನಡೆದರು.
ಮರೆದು ಹೋದುವು ಜಾತಿ, ಮದುವೆಯಿಲ್ಲದ ಮಾತು ;
ಹಿರಿಯೊಲವ ಹೆಸರನಿರುವರು ಮುಡಿವರು.

ದಿನ ಕಳೆದು ಗೌಡ ದೇವರ ಸೇರೆ ಹೊರಟನು.
ಮಲ್ಲಿ ಧೈರ್ಯದ ಮಾತುಗಳನಾಡುತ್ತ
ಎದುರಿನಲಿ ಕುಳಿತವಳು ಇಂತೆಂದು ಬೇಡಿದಳು,
ಕೈಬೆರಳು ಅವನ ಕುರುಳಿನೊಳಾಡುತ್ತ.

‘ ನೀನೀಗ ಹೋಗುತ್ತಿಹೆ ; ಹಿಂದೆಯೇ ನಾ ಬರುವೆ.
ಹೋದವನು ನನ್ನ ಮರೆಯುವುದು ಸಲ್ಲ.
ಕೈಹಿಡಿದು ಹೋದವಳು ಅಲ್ಲಿಹಳು, ಸೇರುವಳು ;
ಆದರೂ ನೆನವಿರಲಿ ಬಡವಿ ಮಲ್ಲಿ.

ಗೌಡರ ಮಲ್ಲಿ

‘ಇಲ್ಲಿ ದಿನ ಮುಗಿದು ನಾ ಸನ್ನಿಧಿಗೆ ಬಂದಂದು
ಸರಿವಾರದವರು, ಇವಳಾರ ಹೆಣ್ಣು,
ಎಂದು ಕೇಳುವ ಮೊದಲೆ, ಎನ್ನವಳು, ಎನಬೇಕು.
ಗಂಡಿಂತು ನುಡಿವುದು ಅಪಾರ ಚೆನ್ನ.

‘ಮದುವೆಯಾಗಿದ್ದೆನೇ, ನಾ ಹೇಳಬಹುದಿತ್ತು,
ಗೌಡರವಳು, ಎಂದು; ಮದುವೆಯಿಲ್ಲ.
ಗಂಡು ಎನತೆನ್ನದಿರೆ ಹೆಣ್ಣಿನಗೆ ಹೊಗಲಿಲ್ಲ.
ಎನತೆನಲು ಅದುವೆ ಹೊಸ ಕುದಿಯಬೆಲ್ಲ.

‘ಬಹ ಜನ್ಮ ಮದುವೆಯೇ ಆಗುವ. ಇದು ಬೇಡ,
ಕೂಡಿಕೊಂಡವರೆಂಬ ಅಡ್ಡ ಗೀಟು;
ಒಲಿದವರು ಎಂಬುದನು ಕಂಡನೇ, ದೇವರಿಗೆ
ಇದ ನೀಡುವುದು ಏನು ದೊಡ್ಡ ಮಾತು?

‘ಕೈಹಿಡಿದ ಹೆಣ್ಣಾಗಿ ಇನಿಸು ಅನಿಸನು ಅಟ್ಟು
ನಾ ನಿನಗೆ ತಳಿಗೆಯಲಿ ಇಕ್ಕಬೇಕು.
ಬಹು ಎಳಸುವರು ಎಂದು ಕಂಡೊಡನೆ ಸಲಿಸುವನು;
ಈ ಸಲಕೆ ತೊತ್ತೆಂಬ ತುಕ್ಕು ಸಾಕು.’

ಗೌಡರ ಮಲ್ಲಿ

ಗೌಡ ಭಾಷೆಯ ಕೊಟ್ಟು, ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೈಯಿಟ್ಟು,
ಕಣ್ಣು ಕಣ್ಣುಲಿ ನೆಟ್ಟು ಜೀವ ಬಿಟ್ಟು ;
ಮಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದಳಲ್ಲೆ ಸತ್ತುದಕು ಮಿಗಿಲಾಗಿ,
ನಲ್ಲನಳವಿನ ಬೇನೆ ಕುಸಿಯೆ ಕುಟ್ಟಿ.

ದೇವರಡಿಯನು ಜೀವ ನೇರ ಸಾರಲಿಯೆಂದು
ಮಲ್ಲಿ ಶಾಸ್ತ್ರವನೆಲ್ಲ ನಡೆಯಿಸಿದಳು ;
ಬಹು ದಿನದ ಬಾಳ ಮೇಲೈಗೆ ತಕ್ಕ ರೀತಿಯಲಿ,
ಅನ್ನಬಟ್ಟೆಯ ದಾನ, ಕಡೆಯ ಹದುಳ.

ತಾಯಿ ತೀರಿದ ಅಂದು ತಮ್ಮದಿರ ಹೆಂಡಿರು
ಪಾಲು ಮಾಡುವ ಮಾತನೆತ್ತಿದ್ದರು.
ಜೊತೆಯಾಗಿ ಬಾಳುವುದು ನೋಡುವವರಿಗೆ ಚೆನ್ನ ;
ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೊ ಮುಸುಕಿನ ಗುದ್ದುಲು.

ತಮ್ಮದಿರು ಪಾಲಾಗಿ ಬೇರೆ ಆದರು ಆಗ ;
ಈಗ ಗೌಡನ ಮನೆಯ ಪಾಲ ಮಾತು
ಸೊಸೆ ಒಬ್ಬಳೆತ್ತಿದಳು. ಮಲ್ಲಿ ಅದಕೆಂದಳು :
'ಅಮ್ಮ! ಈ ಬದಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಲು ಹೂತು

ಗೌಡರ ಮಲ್ಲಿ

‘ ನಾನೊಂದು ಮುದಿಗೊಡ್ಡು ಇಹೆನು. ಅಯ್ಯೋ! ಪಾಪ!

ಎನ್ನಿ; ನಾ ಗೌಡ ಕಳೆದೇಸೆದ ಜೋಡು.

ನಾನಿರುವ ವರೆಗೆ ಜೊತೆಯಾಗಿ ಇರಿ; ಆ ಮೇಲೆ

ನಿಮ್ಮಿಷ್ಟದಂತಾಗಿ ನಿಮ್ಮ ಪಾಡು.

‘ ನನ್ನ ಗಂಡನು ನಾನು ಎನ್ನಬಲ್ಲದು ಹಕ್ಕಿ;

ನನ್ನ ಮಗ ನಾ ಎನ್ನಬಲ್ಲದು ಹಸು;

ಅಣ್ಣತಮ್ಮಾ ಎಂದು ಅಕ್ಕತಂಗಿ ಎಂದು

ಸೈರಿಸಲು ಬಲ್ಲಿ ನೀನೇ ಹೆಂಗುಸು’

ಇಂತವಳ ಬೇಡಿ ಗೌಡನ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ: ‘ ಅವ್ವ!

ನಿಮ್ಮ ಮೊಮ್ಮಗ ನಿಮ್ಮ ತೋಳ ನೆಲೆಗೆ

ಬೆಳೆದಂದು ಪಾಲಾಗಿ; ಆತುರದಿ ಹಿರಿದಿರೆ,

ಕಾಳರ್ಧ ಹೋಗುವುದು ಆಳುಗಳಿಗೆ.

‘ ಮೊಮ್ಮಕ್ಕ ದುಡಿವರು, ನಾನು ಕುಳಿತಹೆನೆನುತ,

ಪಾಲಾಗುವರೆ ಅದೇ ಬೇರೆ ತೀರು;

ನಾ ದುಡಿದು ಮಗನಿಂದ ಆಳಿಂದ ದುಡಿಸುವೆನು

ಎಂಬವನ ನೆಲನಿಟ್ಟು ತಾರು ಮಾರು.’

ಗೌಡರ ಮಲ್ಲಿ

ಎಂದು ಹಂಬಲಿಸಿದಳು. ಮಕ್ಕಳೇನೆಳೆಯರೆ?
ಕಿರಿಯರಿವಳಿಗೆ; ಊರ ಹಿರಿಯರವರೆ.
'ಸುಮ್ಮನಿರು, ಪಾಲ ಮಾತೇನೀಗ,' ಎಂದರು.
ಹಳೆಯ ಬಾಗಿಲೆ ಮನೆಗೆ, ಹೊಲಕೆ ತೆವರೆ.

*

*

*

ನಾನು ಮಲ್ಲಿಯ ಕಂಡ ದಿನ ಅವಳು ಹಣ್ಣುದುಕೆ;
ಮನೆ ಮುಂದೆ ಜಗಲಿಯಲಿ ಕುಳಿತಿರುವಳು;
ಇಹುದೊ ಇಲ್ಲವೊ ಎಂಬ ತೆಳು ಸುಕ್ಕು ಮೊಗದಲ್ಲಿ;
ಎಲ್ಲ ಮುಪ್ಪಿನ ಕುರುಹು ಅಂತೆಯೆ ತೆಳು.

ಮನೆ ನೆರೆಯ ಮಕ್ಕಳೆಲ್ಲರು ಕಣ್ಣ ಕಟ್ಟಾಟ
ಅಲ್ಲಿ ಆಡುವರವಳನಜ್ಜಿ ಮಾಡಿ.
ಎಳೆಯುವರು, ಕೆಲೆಯುವರು, ಕುಣಿಯುವರು; ಅವರಿತ್ತ
ಹಿಂಸೆಯೆಷ್ಟೆನಲು ಅದು ಲಜ್ಜೆಗೇಡು.

సమగ్ర కుటుంబానికి సంబంధించిన సమగ్ర సమాచారం

ಗೌಡರ ಮಲ್ಲಿ

ಆದರೂ ಮರಳಿ ಮಗುವಾದಂತೆ ಹಣ್ಣುದುಕಿ
ಮಕ್ಕಳೊಡನಾಡುವಳು ನಗುತ ನಗುತ :
' ನಾನೆ ಮುದಿಯಾಗಿಹೆನು, ಅಜ್ಜಿ ಮಾಡುವಿರೇನ?
ಹಿಮದ ನೀರಾಗುತಿದೆ ಮೈಯ ರಗುತ.'

ಇದ್ದೆರಡು ಹಲ್ಲು ಸುಲಿಹಲ್ಲು ; ಆ ಕಣ್ಣಿನಲಿ
ಸುಖದೊಳದ್ದಿದ ದಿನದ ನೆನವ ಹೊಳಪು ;
ಹಣೆ ಮಾಟ ; ಕಿರಿದು ಕಿವಿ ; ನಗೆ ಚಂದ ; ಮುಪ್ಪಿನಲು
ಮಲ್ಲಿ ಆಗಿರಲಿಲ್ಲ ಅಂಥ ಕಳಪೆ.

ಮಲ್ಲಿ ತೀರಿದ ದಿವಸ ಊರೂರೆ ಅತ್ತಿತು.
ಅವಳ ಗೌಡನ ಕಾಲ ದೆಸೆಗೆ ನೋಡಿ,
ಮಣ್ಣು ಮಾಡಿದರವಳ ; ಅವಳೆಳಸಿದಂತಿರುಳು
ಗುಡಿಯಲುತ್ಸವ ಮಾಡಿ, ಒಸಗೆ ಹಾಡಿ.

ಗೌಡ ತನ್ನನು ಕೊಂಡ ದಿವಸ ದೇಗುಲದಲ್ಲಿ
ಒಂದು ಉತ್ಸವ ನಡೆಯುವಂತೆ ಮಲ್ಲಿ
ಬಹುದಿನದ ಹಿಂದೆ ಪುದಿವಟ್ಟು ಹಾಕಿಸಿದಳು.
ಎಂಥ ತೊತ್ತವಳು ! ಅವನೆಂಥನಲ್ಲ !

ಗೌಡರ ಮಲ್ಲಿ

ಮಾನವಮಿ ಕಳೆದಿಹುದು ; ದೀವಳಿಗೆ ಸಾಗಿಹುದು ;
ಮುಗಿಲು ಮಳೆಹುಯ್ಯಾಗಿ ತೆರೆಯುತಿಹುದು ;
ಚಳಿಯ ದಿನ ಬರುತಿಹುದು ; ತಿಂಗಳಿದೊ ತುಂಬಿಹುದು ;
ಗುಡಿಯಲ್ಲಿ ಸೊಡರ ಸಾಲುರಿಯುತಿಹುದು.

ಇಂದು ಆ ನಲ್ಲ ನಲ್ಲೆಯರ ಹೆಸರಿನ ಪೂಜೆ.
ಊರೂರೆ ಸಾರುವುದು ಅವರ ನೆನೆದು.
ಇಂತು ಬಹುದಿನ ನಡೆಯೆ ಈ ಗೌಡ ಈ ಮಲ್ಲಿ
ದೇವರಾಗುವರೇನೊ ಜನರ ಮನದಿ ?

ತಾವು ಕುಳಿಯನು ತೆಗೆಸಿ ತಾವು ಗಿಡವನು ನೆಡಿಸಿ
ತಾವಾಗಿ ತಮ್ಮೊಡಲ ಕಷ್ಟದಿಂದ
ಸಾಕಿ ಬೆಳೆಸಿದ ತೋಪ ಇಪ್ಪೆಯೆಣ್ಣೆಯ ದೀಪ
ದೇವರಿಗೆ ಹಚ್ಚುವರು ಎಷ್ಟು ಮಂದಿ ?

ಇದ ಗೌಡ ಮಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದರು ; ಅವರಾ ತೋಪ
ಆರಿಪ್ಪೆಮರದ ಎಣ್ಣೆಯ ಬಿಂದಿಗೆ
ಇಂದು ಬರುವುದು ಗುಡಿಗೆ ; ಒಂದು ಸಾವಿರ ದೀಪ
ಆ ಯೆಣ್ಣೆಯಿಂದ ಉರಿವುವು ಒಂದಿಗೆ.

ಗೌಡರ ಮಲ್ಲಿ

ಮಾನವಮಿ ದೀವಳಿಗೆ ಬರುವೆಲ್ಲ ಕಾಲಕೂ

ಗೌಡ ಮಲ್ಲಿಯರ ಹೆಸರಿಂದ ದೀಪ

ಇಂತೆ ಬೆಳಗಲಿ ಬಿಡದೆ; ಜಗದೆ ಗಮಗಮಿಸಿರಲಿ

ಅವರ ಒಲವಿನ ನೆನವಿನಗರುಧೂಪ.

ಶ್ರೀ ನಿ ವಾ ಸ ರ ಚಿ ತ

ಕೆಲವು ಸಣ್ಣ ಕತೆಗಳು	ಕರ್ಣಾಟಕದ ಜನತೆಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ
ಬಿನ್ನಹ (ಗೀತೆಗಳು)	ಚೆಲುವು (ಪದ್ಯಗಳು)
ಶಾಂತಾ (ಸಣ್ಣ ದೃಶ್ಯ)	ಶಿವ ಭಕ್ತಪತಿ (ಐತಿಹಾಸಿಕ ದೃಶ್ಯ)
ಸಾವಿತ್ರಿ (, ,)	ವಿಮರ್ಶೆ ೨ (ಲೇಖನಗಳು)
ಸಣ್ಣ ಕತೆಗಳು	ಯಶೋಧರಾ (ನಾಟಕ)
ಸಾಹಿತ್ಯ (ಉಪನ್ಯಾಸ)	ಮಲಾರ (ಪದ್ಯಗಳು)
ಅರುಣ (ಪದ್ಯಗಳು)	ಸಣ್ಣ ಕತೆಗಳು ೪
ವಿಮರ್ಶೆ ೧ (ಲೇಖನಗಳು)	ರವೀಂದ್ರನಾಥ ಠಾಕೂರರು
ಉಷಾ (ಸಣ್ಣ ದೃಶ್ಯ)	ಸಣ್ಣ ಕತೆಗಳು ೫
ಸುಬ್ಬಣ್ಣ (ಒಂದು ಕತೆ)	ಶ್ರೀ ರಾಮಕೃಷ್ಣ
ತಾಳೀಕೋಟಿ (ಒಂದು ಪ್ರಕರಣ)	ತಿರುಪಾಣಿ
ವಿಮರ್ಶೆ ೨ (ಲೇಖನಗಳು)	ಕರ್ಣಾಟಕದ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ
ನಾಲ್ಕು ಸಣ್ಣ ಕತೆಗಳು	ಕಾಕನಕೋಟಿ
ಕನ್ನಡದ ಸೇವೆ (ಒಂದು ಭಾಷಣ)	ಆದಿಕವಿ ವಾಲ್ಮೀಕಿ
ಮಂಜುಳಾ (ಸಾಮಾಜಿಕ ದೃಶ್ಯ)	ವಿಮರ್ಶೆ ೪ (ಲೇಖನಗಳು)
ತಾವರೆ (ಪದ್ಯಗಳು)	ಸಣ್ಣ ಕತೆಗಳು ೬

(ಇಂಗ್ಲೀಷಿನಲ್ಲಿ)

Popular Culture in Karnataka
The Poetry of Valmiki

ಈ ಪುಸ್ತಕಗಳು ದೊರೆಯುವ ಸ್ಥಳಗಳು:—

ಬೆಂಗಳೂರು ಪ್ರೆಸ್, ಮೈಸೂರು ರೋಡ್, ಬೆಂಗಳೂರು ಸಿಟಿ
43-44, ಗವಿಪುರದ ವಿಸ್ತರಣ, ಬಸವನಗುಡಿ ಟಪಾಲು
ಮನೋಹರ ಗ್ರಂಥ ಭಾಂಡಾರ, ಧಾರವಾಡ

